

ŠCSG

Šolski center Slovenj Gradec

Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec

ZBORNIK

državno tekmovanje zdravstvenih šol Slovenije

Šolski center Slovenj Gradec

Z B O R N I K

16. DRŽAVNEGA TEKMOVANJA TEHNIKOV ZDRAVSTVENE NEGE

in

8. DRŽAVNEGA TEKMOVANJA BOLNIČARJEV – NEGOVALCEV

Slovenj Gradec, 7. aprila 2011

Organizacijski odbor 16. državnega tekmovanja zdravstvenih šol Slovenije za priznanje Angele Boškin:

Blaž Šušel, univ. dipl. psih., predsednik, Eva Mohr Salkič, dipl. med. s., vodja tekmovanja,
Frančiška Šumečnik, višja med. s., univ. org. dela v zdravstvu

Častni in nadzorni odbor:

Jelka Drobne, vodja središča za kurikulum in svetovanje, Center RS za poklicno izobraževanje,
Marija Verbič, predsednica Skupnosti zdravstvenih šol Slovenije, mag. Metod Česarek, vodja
področne skupine na CPI

Vprašanja za tekmovanje iz stroke so pripravile zunanje sodelavke:

Barbara Gašperšič Vodopija, univ. dipl. inž. živilske tehnologije, Marija Breznikar, univ. dipl.
psih., in Majda Zanoškar, dipl. diet., za tekmovanje iz zdravstvene nege ter Marjana Kamnik,
univ. dipl. soc. d., Berta Jež, dipl. med. s., in Veronika Novinšek, soc. del., iz pomoči in
oskrbe

Uredniški odbor zbornika:

Blaž Šušel, univ. dipl. psih. (odgovorni urednik), Eva Mohr Salkič, dipl. med. s. (glavna
urednica), Helena Merkač, prof. (urednica in lektorica),
Darja Skutnik, univ. dipl. slov. (solektorica), Marcelj Furman, rač. tehnik (oblikovalec in
tehnični urednik)

Izdala:

Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec

v 100 izvodih

Tisk:

Biro oprema, d. o. o., Celje

1 OB TEKMOVANJU 2011

1.1 V PRAVEM IN DOBRONAMERNEM ZNANJU TIČI REŠITEV VEČINE PROBLEMOM

Drage tekmovalke in tekmovalci, ponosen sem in vesel za vašo odločitev, da na državnem tekmovanju iz znanja branite barve oz. čast svojih šol. Pravzaprav bi lahko tako kot mnogi drugi vrstniki posedali naokoli brez motivacije, brskali po tipkah mobilnih telefonov, zlorabljali računalnike, pili kavo ali kakšno drugo tekočino v bližnjem bifeju ter modrovali o problemih s starši, učitelji, bentili čez državo, premlevali krivice, ki se vsem godijo ...

Vi ste se odločili drugače, problema ste se lotili pri osnovi, pri znanju. Z udeležbo ste nakazali svojo pot, pot učiteljem, staršem in predvsem vrstnikom. Najbrž ste spoznali, da pridobivanje znanja ni muka, da je lahko tudi zabava, prijetna tekma, osnova za druženje, prijateljstvo. Zavedate se, da tiči v pravem in dobronamernem znanju rešitev večine problemov in je v nevednosti ali zlorabi znanja poguba vsega dobrega.

Dnevno ugotavljam, da je znanje velikokrat opevana vrednota, ki se v resnici mnogokrat ne ceni in ne nagraduje dovolj dobro, da se mnogokrat izobraževanje poenostavlja pod pretvezo kvazi raziskav ali čudnih interesov. Razmišljam, da tudi ekonomska kriza in izkoriščanje temeljita na neznanju in ležernosti množic ter na nemoralnosti, iznajdljivosti, zlorabi znanja (pa vendar na znanju) peščice. Pravzaprav me zmrazi, ko spoznavam, da se niti ne zavedamo moči in pomena učenja nasploh, ki ga večina enostavno enači s šolo, vsemogočno in velikokrat osovraženo ustanovo, ter zanemarjamo spontanost tega procesa, vzornike, prijatelje, starše, vrstnike, masovne medije ...

Ko premetavam pojem učenja in posledično znanja sem in tja, ugotavljam, da so tudi nemoralnost, lenoba in nemotiviranost v veliki meri, s primešanim ščepcem dednih potencialov in okoljskimi danostmi, naučene oz. privzgojene. In bolj, ko o tem razmišljam, bolj se zapletam v področja psihologije, filozofije, in zmanjkuje mi temeljev, znanja, da bi to razumel ter vam pojasnil bistvo ...

Pridiga o etiki, morali in znanju ter pridobivanju le-tega najbrž za bodoče zdravstvene delavce ni odveč. Svoje poslanstvo ste izbrali znotraj zdravstvenih programov oz. poklicev, ki sodijo med najbolj humane, odgovorne, zahtevne, spoštovane, in pri katerih ni prostora za predsodke o barvi kože, spolu, spolni usmerjenosti, verski pripadnosti ... To so tudi poklici, s katerih se izobraževanje in s tem učenje nikoli ne končata.

Človekovo telo je v fizičnem in psihičnem pogledu pravi misterij, labirint, ki mu kljub napredku znanosti ne pridemo do konca. Tudi letošnje geslo Svetovne zdravstvene organizacije ob 7. aprilu, svetovnem dnevu zdravja, ki se glasi Premagajmo odpornost mikroorganizmov proti zdravi - Brez ukrepanja danes ni ozdravitve jutri in opozarja na pojav bakterij, ki povzročajo okužbe ter postajajo vedno bolj odporne proti antibiotikom, in tako poskuša ozaveščati o prekomerni ali napačni uporabi zdravil, antibiotikov, govori ravno o znanju oz. neznanju.

Temi letošnjega tekmovanja sta podobno skrivnostni in kličeta po novih spoznanjih. Nega na domu kot izziv negovalcem, ki bodo ob starajoči se populaciji odkrivali vedno nove možnosti nege, motnje hranjenja pa tema in težava sodobnega sveta, učni poligon medicine in psihologije.

Pravzaprav odkrivanje in soočanje z nanizanimi problemi prepuščam vam, drage tekmovalke in tekmovalci, vi ste naši nasledniki in vaša je prihodnost. Upam in verjamem, da boste spoznali vrednost in znali ceniti znanje, ga usmerjati v dobre in koristne stvari, da boste pri njegovi uporabi in vzgoji otrok boljši od nas.

Ob koncu tega razmišljanja se zahvaljujem vsem mentoricam in mentorjem, ki so pripravljali in delili svoje znanje z dijakinjami in dijaki, vsem ravnateljicam in ravnateljem za spodbudo svojim varovancem, donatoricam ali donatorjem, ki so spoznali pomen izobraževanja in darovali sredstva za izvedbo tega tekmovanja, nastopajočim in njihovim mentoricam oz. mentorjem za prijeten kulturni program, sestavljalcam nalog za pripravo in izbor tekmovalnih vsebin, članicam in članom strokovnih komisij za ocenjevanje nalog in izdelkov, kolektivu Srednje zdravstvene šole Slovenj Gradec za organizacijo in izvedbo tekmovanja.

***Ravnatelj Srednje zdravstvene šole Slovenj Gradec
Blaž Šušel, univ. dipl. psih.***

1.2 UVRSTITI SE NA DRŽAVNO TEKMOVANJE – ODGOVORNA, ZAHTEVNA, ČASTNA NALOGA, KI JE NE ZMOREJO VSI

Zdravstvene šole v Sloveniji se povezujemo na različnih področjih, med drugim tudi tako, da vsako leto organiziramo tekmovanje za priznanje Angele Boškin iz znanja na strokovnem področju ter natečaj za literarne prispevke in likovne izdelke.

Letos poteka že 16. državno tekmovanje, na katerem se dijaki in dijakinje pod vodstvom mentorjev pripravljate na tekmovanje ter razširjate svoje znanje z izbranih področij zdravstvene nege in oskrbe. Udeležba na tekmovanju pa je hkrati tudi prijeten dogodek, družabno srečanje in priložnost, da se med seboj spoznate, izmenjate izkušnje in si pridobite nove prijatelje.

V zadnjih letih prihaja na področju srednjega izobraževanja do velikih sprememb, te pa zahtevajo aktivno vključevanje celotnih kolektivov šol, v kolikor želimo spremembe uvesti tako, da bomo uspešni. Naši partnerji od nas pričakujejo dobro strokovno znanje, prijazen odnos in primerno komunikacijo.

Na šolah se trudimo, da izobrazimo in vzgojimo odgovorne zdravstvene delavce, ki v času izobraževanja usvojijo tako splošne kot poklicne kompetence, za katere smo jih usposobili, ter druge lastnosti, potrebne za uspešno poklicno pot. Želimo pa si, da dobro sodelujemo s socialnimi partnerji, brez katerih ne moremo več izpeljati kvalitetnega izobraževanja.

Spoštovane profesorice in profesorji,

ki ste bili mentorji dijakinjam in dijakom ter ste jih pripravljali in spodbujali, iskreno vam čestitam!

Zahvaljujem se vsem dijakinjam in dijakom,

ki ste se uvrstili na državno tekmovanje in tako zastopate svojo šolo. To, verjemite, je zelo odgovorna, zahtevna, seveda pa tudi častna naloga, ki je ne zmorejo vsi.

Hvala organizatorjem in vsem tistim, ki ste kakor koli pomagali pri pripravi in poteku tekmovanja.

Hvala ravnatelju, zaposlenim in dijakom slovenjegraške šole za izjemno organizacijo in naše prijetno bivanje v tem lepem delu Slovenije.

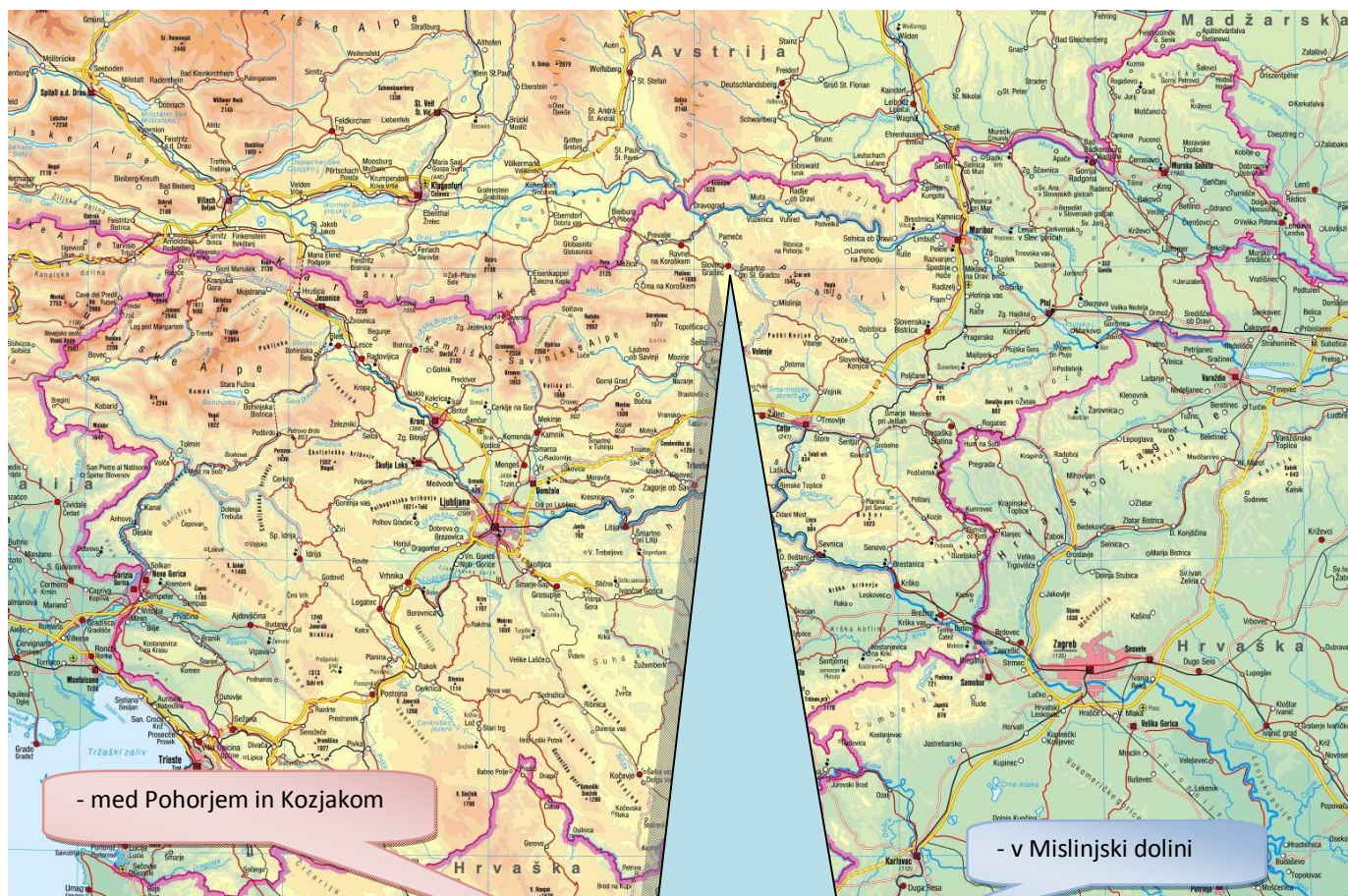
***Marija Verbič, ravnateljica Srednje zdravstvene šole Ljubljana,
predsednica Skupnosti zdravstva, farmacije, kemije in kozmetike***

2 PREGLEDNICA DOSEDANJIH TEKMOVANJ

LETO	ORGANIZATOR	LOGOTIP ŠOLE	TEME		Literarni in likovni natečaj
			Zdravstvena nega in prva pomoč	Pomoč in oskrba	
2011	Slovenj Gradec		Motnje hranjenja	Nega in oskrba varovanca v domačem okolju	Protimikrobna odpornost in globalno širjenje
2010	Jesenice		Zdravstvena nega po možganski kapi	Starostnik s posebnimi potrebami	Zdrava mesta, zdravi ljudje
2009	Ljubljana		Zdrav stil življenja mladostnika	Demenca	Zdravstvo v izrednih razmerah
2008	Celje		Zdravstvena nega bolnika z obolenji prebavil	Upoštevanje pri delu ergonomska načela ter varujmo svoje in varovančevo zdravje	Podnebne spremembe vplivajo na zdravje: moje, tvoje, naše
2007	Murska Sobota		Preprečevanje bolnišničnih okužb	Družabništvo in komunikacija s starostnikom	Vlagamo v zdravje, gradimo varno prihodnost
2006	Maribor		Zdravstvena nega onkološkega bolnika	Pomoč in oskrba starostnika	Skupaj delamo za zdravje
2005	Novo mesto		Prehrana dojenčka	Pomoč in oskrba	Naj vsaka mati in otrok štejeta

2004	Nova Gorica		Prva pomoč in droga	Pomoč in oskrba	Prometna varnost ni naključje
2003	Izola		Duševno zdravje in zdravstvena nega duševnega bolnika		Zdravo okolje za otroka
2002	Slovenj Gradec		Preventiva in zdravstvena nega bolnika s kardiovaskularnimi obolenji		Gibanje in zdravje
2001	Jesenice		Zdravstvena nega kirurškega bolnika		Vsi različni – vsi enakopravni
2000	Ljubljana		Zdravstvena nega starostnika		Kri rešuje življenje, moja kri – varna kri. Zame, zate, za vsakogar.
1999	Celje		Zdravstvena nega infekcijskega bolnika		Bodimo dejavni v tretjem življenjskem obdobju
1998	Murska Sobota		Zdravstvena nega žene		Varno materinstvo
1997	Maribor		Prva pomoč in nujna medicinska pomoč; zdravstvena nega otroka		Nalezljive bolezni ogrožajo človeštvo, stalna pripravljenost in hitro ukrepanje
1996	Novo mesto		Zdravstvena etika; zgodovina zdravstvene nege		Zdravo mesto – za boljše življenje

3 SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA ŠOLSKEGA CENTRA SLOVENJ GRADEC – GOSTITELJICA TEKMOVANJA 2011

SLOVENJ GRADEC

3.1 ŠOLSKI CENTER SLOVENJ GRADEC

3.2 SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC

od 1960

5 srednjih šol (Gimnazija, Srednja ekonomska, Srednja gostinsko-turistična in lesarska, Srednja zdravstvena, Srednja šola Muta) ter Višja strokovna šola

Š@SG

Šolski center Slovenj Gradec

17 programov (od poklicnih do višjih)

okoli 200-članski kolektiv

okoli 1500 dijakov

4 lokacije (Štíbu, 2 stavbi na Gosposvetski v Slovenj Gradcu in Muta)

ena izmed 6 šol na Šolskem centru Slovenj Gradec

468 dijakov

4 programi

2 lokaciji

17 oddelkov (9 zdravstvena nega, po 3 tehnik zdravstvene nege ter bolničar – negovalec, 2 zdravstvena nega PTI)

3.3 NEKAJ Poudarkov iz Zgodovine Zdravstvene šole Slovenj Gradec

1973/74 – 3. septembra 1973 vpišemo 37 dijakov v 1. dislocirani oddelek medicinske šole v Mariboru

1974/75 – postanemo enota Šolskega centra Slovenj Gradec

1976/77 – 4-letno šolanje konča prva generacija učenk

Prvi letnik je bil glede učnega programa zelo podoben današnjemu – enkrat tedensko kabinetne vaje. V drugem letniku pa se je marsikaj spremenilo. Vsak dan dopoldne praktične vaje na oddelku, popoldne pa pouk. To je trajalo vse do vključno četrtega letnika. Večina dijakov nas je stanovala v Slovenj Gradcu, ker smo bili skoraj vsi vozači. Bilo je naporno, a zmogli smo. Višji letniki so pomagali nižjim pri praktičnih vajah. Pridobili smo ogromno izkušenj in potrebnega znanja za delo z bolniki, saj so bile vaje vsak dan.

So dnevi, ko se vprašam, ali bi današnji dijaki to zmogli.

Boža Zalesnik, dipl. m. s., maturantka prve generacije

1980/81 (tudi 1982 in 1983) – na državnih tekmovanjih iz prve pomoči osvojimo prvo mesto

1983 – krožek Rdečega križa prejme občinsko priznanje

1995/96 – začne se gibanje Mladi raziskovalci Koroške, na katerem redno sodelujemo

1996 – enote Šolskega centra Slovenj Gradec se osamosvojijo, tudi zdravstvena šola; prva predstojnica šole postane Marija Geč

Ravno to »vsajanje šole« v šolski center, kraj in republiko je terjalo veliko osebnega naporenega angažiranja. Rezultati seveda niso izostali. Kar kmalu so nas povsod spoznali in povsod sprejemali povsem enakopravno. Celo več, marsikdaj smo lahko iz lastnega dela posredovali tudi drugim zdravstvenim šolam v Sloveniji naše izkušnje.

Marija Geč, prof., prva predstojnica šole

1997 – izdamo prvi Letopis, prvo številko maturantskega glasila Fokus, prvo številko šolskega časopisa Kapo dol, ustanovimo šolski radio Odklop, s prireditvijo Tudi 101.

bernardinec potrebuje hrano prvič počastimo dan Zemlje, imamo prvi maturantski ples v svoji režiji, preselimo se v prostore nad zdravstvenim domom Slovenj Gradec, postanemo član Mreže zdravih šol, ravnateljica postane Marija Rotovnik

Ne spominjam se rada negodovanj in reakcij večine učiteljev, ko je bilo treba zapustiti varno zavetje šole na Štibuhi, se v času počitnic seliti in v jeseni začeti na svoje, tako rekoč iz nič. Toda v vseh treh letih bivanja v zdravstvenem domu nismo ne učitelji ne dijaki obžalovali tega koraka. Osamosvojitve smo izrabili kot priložnost, ki smo jo oboji znali razviti v pozitivno smer. Šola je dobila svojo pravo »dušo«, rekla bi, da smo uspeli ujeti veter v svoja jadra. Klima, kultura in učni uspeh dijakov so bili na zavidljivi ravni.

Marija Rotovnik, prof., druga ravnateljica šole

1998/99 – organiziramo vseslovenski seminar o prostovoljstvu, sodelujemo na Dnevih izobraževanja v Ljubljani, krožek Rdečega križa prvič počasti svoj dan s čajanko, zaživi projekt Nekajenje

1999/2000 – odpremo stavbo, v kateri smo še danes, sodelujemo na 1. državnem tekmovanju iz znanja o sladkorni bolezni, izdamo pesniško zbirko dijakov šole Prosto po Prešernu

2000/01 – ob dnevu zdravja prvič organiziramo Tek po mestnih poteh za zdravje in smeh in celovito predstavitev šole širšemu okolju

2001/02 – izdamo zbirko Pesmi zrušenega dneva, sodelujemo na 1. regionalnem srečanju dijakov srednjih zdravstvenih šol T.E.M.A., uprizorimo Plavtovo komedijo Dvojčka, prvič sodelujemo na srednješolskem natečaju za najboljši haiku v organizaciji gimnazije Vič v Ljubljani, ravnatelj postane Blaž Šušel

2004/05 – imamo Naj prostovoljko (natečaj Mladinskega sveta Slovenije)

2005/06 – izdamo prvo številko angleškega časopisa Fabulous, za najboljše dijake uvedemo nagradni izlet

2006/07 – imamo zlato maturantko

2007/2008 – skupaj z gimnazijo ustanovimo pevski zbor Mismomi

2008/2009 – izdamo zbirko haikujev naših dijakov Na poljani neba

2009-2011 – vključeni smo v Comenius – Mednarodno šolsko partnerstvo – s projektom Pride and Prejudice – overcoming stereotypes

3.4 NEKAJ DEJAVNOSTI SREDNJE ZDRAVSTVENE ŠOLE SLOVENJ GRADEC V LANSKEM ŠOLSKEM LETU

- sodelovali smo na tekmovanju zdravstvenih šol, iz znanja o sladkorni bolezni, iz matematike (Kenguru), slovenščine, nemščine, angleščine, zgodovine (na gimnazijskem nivoju), za najboljši haiku ...

- 2. letniki so bili v Šoli preživetja na Ježevem

V koči smo se nato dogovorili, kdo bo šel delat bivak in kdo bo kuhal golaž. Sedem punc nas je ostalo in smo se z go. razredničarko hitro lotile pripravljanja golaža. Sošolcem in tabornikom pa smo poleg tega pripravile slastno presenečenje – jabolčno pito. Vsi so jo pohvalili, prav tako golaž. Nato so fantje prespali v bivaku, punce pa zaradi mraza in vetra v koči.

Teja Pušnik

- bili smo na nagradnem izletu v Nemčiji in Belgiji

Ko je sonce že osvetlilo mesta, smo uzrli lepoto Tübingena. To je staro mesto, polno študentov. Med drugim se je tu potikal Primož Trubar, ki je pred 450 leti pustil ogromen pečat: Abecednik in Katekizem. Videli smo gotsko samostansko cerkev, grad Hohentübingen z bahavim razgledom, Marktplatz ... Med visokimi pisanimi hišami smo kot palčki korakali od enega do drugega dela. Da bi dan čim bolje izkoristili, smo pametne glave hitro nesli na avtobus, ki nas je spet osrečil s svojo najzanimivejšo vožnjo do Kölna. Med potjo smo opazili velika rumena polja oljne repice. Četrto največje mesto Nemčije nas je vetrovno sprejelo. Z zgovorno vodičko smo »vrgli uč« na znamenito vrtoglavo katedralo, ki so jo gradili kar 600 let in je vabila v svojo temačno notranjost.

Nina Bizjak

- 3. uro športne vzgoje smo bili v Gorenju nad Zrečami
 - v okviru izbirnih vsebin smo med drugim preživeli vikend v Rakovem Škocjanu in Posočju
-

Pot smo nadaljevali po dolini modro-zelene reke Soče proti severu. Prišli smo v Tolmin in v dom, kjer smo napolnili naše lačne trebuščke s poznim, a okusnim kosilom. Zatem smo odšli na potep v Triglavski narodni park (korita Tolminke). Po sprehodu in hoji po visečem mostu smo se namestili v udobne sobe. Po večerji nas je čakal potepinski sprehod po mestu. Po burni noči nas je naslednje jutro čakal nabit urnik. Avtobus nas je pripeljali do ladje Lucije. Po vkrcanju smo opazovali lepoto Soče.

Monika Marinovič

- šli smo na več ekskurzij, tudi v Izolo in Valdoltro
- organizirali smo maturantski ples in ***Tek po mestnih poteh***

Udeležili smo se teka po mestnih ulicah Slovenj Gradca. Že od ranega jutra je na Trgu svobode mrgolelo ljudi, učiteljev, dijakov, osnovnošolcev, ljubiteljev teka, pa tudi radovednežev ni manjkalo. Tako so se vsi do desete ure trudili, da bi dan potekal v najlepšem redu. Nato se je uradno začelo tekmovanje; tekmovalo se je v več kategorijah ... Na stojnicah

pa so šole predstavile svoje programe, ki so namenjeni zdravju. Slovenj Gradec je tisti dan pokal od razigranosti in tekmovalnosti.

Simona Dvornik

- bili smo na maturantski ekskurziji v Španiji
- organizirali smo mnogo športnih tekmovanj in sodelovali na njih (tudi učitelji)
- obeležili smo pomembne dneve: ob dnevu RK smo imeli **čajanko**, ob dnevu vode in hrane predavanja in razstave, ob dnevu aidsa, nekajenja, OZN smo imeli akcije

Prireditev je bila sproščena in prisrčna, saj so dijaki dogajanje popestrili z glasbenimi točkami, tisti obiskovalci, ki so izpolnili ankete o navadah pitja čaja, pa so dobili poleg brošure o čajih in receptih za pripravo čajev še zavojček posušenih mešanih zelišč za čaj, ki so jih dijaki sami nabrali.

Frančiška Šumečnik, prof.

- organizirali smo proslave, predavanja po OŠ o aidsu in spolni vzgoji
- nastopili smo na TV v oddaji Jasno in glasno ter na Festivalu drugačnosti v Slovenj Gradcu
- organizirali smo srečanje mednarodnega šolskega partnerstva – COMENIUS – **PRIDE AND PREJUDICE** – overcoming stereotypes

V ta projekt je naša šola vključena v obdobju 2009–2011. V njem je devet šol iz osmih evropskih držav. Sodelujejo šole zelo različnih usmeritev in iz zelo različnih okolij: vojaška, veterinarska, kmetijska, gimnazija, mednarodna diplomatska šola, katoliška, verska in

zdravstvena šola. S projektom bi radi razbili stereotipe na nacionalnem in poklicnem področju ter spodbudili nacionalni in poklicni ponos. Glavni cilj je izdelati program za izbirni predmet oz. izbirno vsebino, s pomočjo katere bi dijaki bolje spoznali različne kulture in tudi poklice. Do cilja naj bi nas pripeljale različne aktivnosti: delo v mednarodnih skupinah, izdelava internetne strani, sodelovanje na forumu, oblikovanje logotipa, obiski sodelujočih držav, snemanje kratkih dokumentarnih posnetkov itd.

V prvem letu partnerstva smo obiskali štiri države (Bolgarijo, Belgijo, Romunijo in Poljsko), v letošnjem šolskem letu pa smo bili septembra na Švedskem, novembra smo bili gostitelji, marca pa smo obiskali Češko.

Srečanje smo na naši šoli gostili med 19. in 25. novembrom 2010. Za uvod smo naše goste pozdravili, predstavili šolo, regijo, državo, pripravili kratek kulturni program in modno revijo, na kateri so dijaki prikazali uniforme, ki se uporabljajo v njihovem poklicu. Sprejel nas je tudi župan. Nadaljevali smo z delom, ki smo ga imeli v okviru programa. Ker se letos ukvarjamo s poklicnimi stereotipi, smo najprej predstavili poklic medicinske sestre z različnih vidikov, naši gosti pa so sami lahko preizkusili svoje sposobnosti na področju nege; učili so se prve pomoči, previjanja dojenčkov itd.

Dijaki so delali v mešanih skupinah in so pisali scenarije ter snemali skeče o različnih poklicih. Imeli smo tudi glasbeno delavnico.

Naše goste smo popeljali po Sloveniji. Šli smo v Postojnsko jamo, v Piran, obiskali smo Ljubljano in si ogledali tekmo v Stožicah. Zelo zanimiv je bil ogled proizvodnje v Gorenju.

Srečanje smo končali z večerjo, na kateri smo prikazali skeče, ki so jih dijaki posneli, in si izmenjali drobne pozornosti.

Vsi so odšli domov polni lepih vtisov in z namenom, da se še kdaj vrnejo.

Eva Meža, prof.

4 TEMA DNEVA ZDRAVJA 2011

4.1 7. APRIL 2011 - SVETOVNI DAN ZDRAVJA

Z GESLOM »PROTIMIKROBNA REZISTENCA«

7. 4. (STA) - Vsako leto na današnji dan svet obeležuje Svetovni dan zdravja, saj je bila 7. aprila 1948 ustanovljena Svetovna zdravstvena organizacija (WHO). Vsako leto organizacija izbere ključni globalni zdravstveni problem ter organizira mednarodne, regionalne in lokalne dogodke na dan in vse leto z označitvijo izbranega slogana.

Glavna tema letošnjega svetovnega dneva je Protimikrobna rezistenca. Namen slogana »Protimikrobna rezistenca« je predvsem opozoriti vlade, organizacije in podjetja, naj ukrepajo na tem področju. 7. aprila bodo po vsem svetu potekale številne prireditve, namenjene opozarjanju na pomen zdravja.

Aktivnostim SZO se pridružuje tudi Slovenija. Svetovni dan zdravja 2011 se bo osredotočil na protimikrobno odpornost v smislu svetovnega širjenja. Protimikrobna odpornost grozi stalni učinkovitosti veliko vrst zdravil, ki se danes uporabljajo za zdravljenje obolenj, hkrati pa lahko ogrozi velik napredek, ki je v povezavi pred nalezljivimi boleznimi.

V zadnjih 20 letih se je pojavilo več kot 30 novih, zelo nalezljivih bolezni, navajajo na Zavodu za zdravstveno varstvo. Letošnji svetovni dan zdravja je zato namenjen opozarjanju in obveščanju ljudi, da bi se zavedli, kako ključno je sodelovanje na različnih ravneh, ter kako pomembno je, da država vlaga v zdravje in z izboljšavo sistema javnega zdravja poveča zmogljivosti za preprečevanje obstoječih tveganj in novih nevarnosti.

Nova nevarnost je ta, da bolezni kljubujejo zdravilom. K boju proti nalezljivim boleznim pomembno prispevajo izboljšanje higienskih razmer, ustrezna preskrba s pitno vodo in urejen kanalizacijski sistem, pa tudi prosvetljevanje in osveščanje prebivalstva glede osebne in splošne higiene okolja in prehrane.

Resno grožnjo v obvladovanju nalezljivih bolezni pa predstavlja tudi vse večja odpornost povzročiteljev nalezljivih bolezni na antibiotike. To močno zmanjšuje nabor razpoložljivih zdravil. Zdravila, ki so nekoč ščitila, postajajo vse manj učinkovita in ne delujejo na mikroorganizme tako, kot bi si želeli. Zato je zelo pomembno, da zdravniki predpisujejo bolnikom antibiotike kritično in na osnovi poprejšnje določitve rezistence oziroma antibiograma, poudarjajo strokovnjaki.

Živimo v dobi medicinskih prebojev z novimi zdravili, ki so na voljo za zdravljenje bolezenskih stanj, ki bi se pred nekaj desetletji izkazala s smrtnim izidom. Letos, za svetovni dan zdravja, je WHO začela svetovno kampanjo za varovanje teh zdravil za prihodnje generacije. Protimikrobna odpornost in svetovno širjenje ogrožata stalno učinkovitost velikega števila zdravil, ki se danes uporabljajo za zdravljenje obolenj, medtem ko lahko hkrati ogrozita velik napredek, ki je pred glavnimi nalezljivimi mikroorganizmi.

Protimikrobna sredstva se štejejo za "čudežna zdravila", saj so vodilno orožje pri zdravljenju infekcijskih bolezni. Protimikrobna odpornost je sposobnost nekaterih mikroorganizmov, da vzdržijo napad protimikrobnih sredstev in nenadzorovano rast odpornih patogenih mikroorganizmov, ki ogrožajo življenja.

Pa še nekaj besed o antibiotikih.

Farmacevti poudarjajo, da je antibiotik naravni produkt mikroorganizmov oz. naravnemu produktu enaka sintetična ali podobna polysintetična spojina, ki zavira razmnoževanje drugih mikroorganizmov. Delimo jih na antibiotike širokega spektra, ki delujejo na več vrst različnih mikroorganizmov, in antibiotike ozkega spektra, ki delujejo specifično na eno vrsto mikroorganizmov. Farmacevtska industrija izdeluje tudi nekatera druga zdravila, ki so popolnoma sinteznega izvora in prav tako delujejo proti mikroorganizmom. Imenujemo jih protimikrobna zdravila in se razen po načinu izdelave praktično ne razlikujejo od antibiotikov.

Ljudje uporabljajo snovi z antimikrobnimi učinki že tisočletja. Opisi delovanja teh snovi proti okužbam v tradicionalni kitajski medicini so stari že več kot 2.500 let, poznali pa so jih tudi stari Egipčani, Grki in druga antična ljudstva. Prvi znanstveno opisani naravni antibiotik je penicilin, ki ga je leta 1928 predstavil Alexander Fleming, desetletje kasneje pa sta Ernst Chain in Howard Florey razvila metodo za njegovo masovno proizvodnjo in prečiščevanje. To odkritje je bilo v zgodovini medicine izjemno pomembno, saj so bili antibiotiki zelo učinkoviti pri zdravljenju bakterijskih okužb.

Zaradi velike in v mnogih primerih napačne uporabe antibiotikov – v prevelikih odmerkih, premalo časa ali pa za zdravljenje virusnih okužb, proti katerim antibiotiki ne delujejo – pa so z leti bakterije postale odporne - rezistentne proti določenim antibiotikom. Tako se je razvila nekakšna tekma med bakterijami in raziskovalci, ki morajo odkriti vedno nove vrste spojin s protibakterijskim delovanjem. Neskrbna raba antibiotikov ima lahko zelo hude posledice, saj se lahko zgodi, da bodo ljudje v prihodnje umirali zaradi bakterijskih okužb, ki jih sedaj še lahko učinkovito zdravimo z antibiotiki, navajajo strokovnjaki.

Ob svetovnem dnevu zdravja želimo opozoriti na racionalno in pravilno uporabo antibiotikov in protimikrobnih sredstev med našo populacijo ljudi, predvsem pa med našo šolsko mladino, ki si znanja s področja zdravstva komaj pridobiva.

Zelo nas veseli, da so dijaki željni preizkušanja svojega znanja na tekmovanjih iz zdravstvene nege – letos s področja motenj hranjenja - ter pomoči in oskrbe – letos s področja nege in oskrbe varovanca v domačem okolju. To bo prav gotovo prispevek k izboljšanju zdravja na širšem področju.

Vedeti moramo, da na mladih svet stoji, zato je vsako vlaganje v znanje dobrodošlo in se obrestuje s sadovi.

Eva Mohr Salkič, dipl. m. s.

5 TEKMOVALCI 2011

5.1 PREGLEDNICA TEKMOVALCEV 2011

Šola	Tehnik zdravstvene nege	Bolničar - negovalec	Literarni natečaj	Likovni natečaj
Celje	5	3	5	5
Izola	5	/	3	4 (skupine)
Jesenice	3	/	/	/
Ljubljana	5	3	5	3 (skupine)
Ljubljana SŠFKZ	/	/	/	4
Maribor	5	3	3	5
Murska Sobota	5	3	1	5
Nova Gorica	2	/	3	5
Novo mesto	5	3	1	1
Postojna	5	2	3	/
Slovenj Gradec	5	3	5	5
Zagorje	5	/	/	/
Skupaj	50	20	29	30 + 7 skupin

5.2 TEKMOVALCI IZ ZDRAVSTVNE NEGE NA TEMO MOTNJE HRANJENJA

Zap. št.	Ime in priimek	Šola	Mentor/ica
1.	Katja Pungartnik	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE	Peter Čepin Tovornik, Polonca Kačičnik
2.	Teja Štih		
3.	Ana Poličnik		
4.	Maša Zavolovšek		
5.	Karmen Seljak		
6.	Taja Čarko	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA IZOLA	Milva Grego
7.	Monika Trček Čar		
8.	Ana Strelec		
9.	Sindi Germek		
10.	Arbnore Avdylaj		
11.	Eva Rijavec	SREDNJA ŠOLA JESENICE	Zvonka Razboršek
12.	Marko Mlakar		
13.	Salih Krčič		

14.	Ana Saje	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	Tanja Ahac Hrovat, Sabina Egart
15.	Mateja Čož		
16.	Anja Hrovat		
17.	Sanela Aljija		
18.	Juta Pavlič		
19.	Anja Mužerlin	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA ŠOLA MARIBOR	Anita Bezjak, Natalija Kirbiš
20.	Katja Zlodej		
21.	Barbara Korošec		
22.	Franci Žokš		
23.	Doris Cafuta		
24.	Sandra Vratar	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA MURSKA SOBOTA	Tanja Flegar
25.	Petra Vukčič		
26.	Katja Klemenčič		
27.	Lavra Vöröš		
28.	Nina Grisbacher		
29.	Martina Bizjak	TEHNIŠKA GIMNAZIJA IN ZDRAVSTVENA ŠOLA NOVA GORICA	Linda Intihar
30.	Maja Zagomilšek		
31.	Tjaša Glavan	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KEMIJSKA ŠOLA NOVO MESTO	Marinka Cerovšek
32.	Martina Pavkovič		
33.	Karmen Boltes		
34.	Barbara Starešinič		
35.	Maja Obrstar		
36.	Tjaša Primc	SREDNJA GOZDARSKA IN LESARSKA ŠOLA POSTOJNA – ZDRAVSTVENA USMERITEV	Manica Radivo
37.	Nastja Šlosel		
38.	Metka Steržaj		
39.	Helena Valenčič		
40.	Tjaša Počkaj		
41.	Monika Marinović	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	Doroteja Pernat, Aleksandra Skornšek
42.	Maruša Vodeb		
43.	Adelisa Husejnović		
44.	Špela Bratuša		
45.	Katja Knez		
46.	Jan Holešek	SREDNJA ŠOLA ZAGORJE	Anita Mazij
47.	Žiga Jager		
48.	Selma Hodžić		
49.	Nika Zavrašek		
50.	Neža Razboršek		

5.3 TEKMOVALCI IZ POMOČI IN OSKRBE NA TEMO NEGA IN OSKRBA VAROVANCA V DOMAČEM OKOLJU

Zap. št.	Ime in priimek	Šola	Mentor/-ica
1.	Katarina Užmah	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE	Marija Bec
2.	Simona Galun		
3.	Špela Slapnik		
4.	Katja Baloh	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	Darja Žnidaršič, Damjana Kozina
5.	Zijada Selimović		
6.	Marina Čirić		
7.	Martina Bombek	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA ŠOLA MARIBOR	Marika Bravar, Danica Kralj
8.	Amadeja Plohl		
9.	Ernest Brunčič		
10.	Barbara Horvat	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA MURSKA SOBOTA	Romana Vozlič, Marija Kolenko
11.	Anja Juršnik		
12.	Tadeja Vozlič		
13.	Monika Poje	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KEMIJSKA ŠOLA NOVO MESTO	Špela Šobar
14.	Tina Koprivc		
15.	Larisa Domitrović		
16.	Marjana Tadić	SREDNJA GOZDARSKA IN LESARSKA ŠOLA POSTOJNA – ZDRAVSTVENA USMERITEV	Tina Furlan
17.	Andreja Baraga		
18.	Edis Begović	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	Jasna Kolar, Erika Pevnik
19.	Kaja Žibret		
20.	Aljaž Krajnc		

5.4 UDELEŽENCI LITERARNEGA NATEČAJA NA TEMO PROTIMIKROBNA ODPORNOST IN GLOBALNO ŠIRJENJE

Zap. št	Ime in priimek	Šola	Mentor/-ica
1.	KARMEN SELJAK	Celje	IRENA URANEK
2.	JURE REHERMAN		
3.	BARBARA ZUPANC TERGLAV		
4.	TJAŠA TOMAŠIČ		FRANJA DOBRAJC
5.	URŠKA MARGUČ		
6.	BENJAMIN OBLAK	Izola	ROBIN KRAMPF
7.	ANDREJA ŽIGO		ORJANA ZONTA BAJEC
8.	PETRA TESIČ		
9.	MAJA POKAVEC	Ljubljana	KATJA PERŠIČ
10.	MARTINA ILC		
11.	SABINA AGIČ		
12.	BORIS BJELJAC		
13.	KAJA FURLAN		
14.	RON KOŠAK	Maribor	DUŠKA KANCLER
15.	LARA MESARIČ		MOJCA CIMERMAN GALUN
16.	ANJA KRAJNC		
17.	JERNEJA TURHA	Murska Sobota	METKA PRELOG
18.	ANDREJA OZEBEK	Nova Gorica	SONJA ŽEZLINA
19.	MAJA OKILJEVIČ		
20.	PETRA MOČNIK		
21.	SABINA DEJAK	Novo mesto	VALENTINA MADJAR SITAR
22.	NINA CVETKO	Postojna	MANICA RADIVO
23.	URŠKA BOMBAČ		
24.	URŠA VOLK		
25.	NINA BIZJAK	Slovenj Gradec	HELENA MERKAČ, DARJA SKUTNIK, IRENA MATKO
26.	SANJA ZALOŽNIK		
27.	MIHAEL ZUPANC		
28.	ADELISA HUSEJNOVIČ		
29.	BARBARA ŠMARČAN		

5.5 UDELEŽENCI LIKOVNEGA NATEČAJA NA TEMO PROTIMIKROBNA ODPORNOST IN GLOBALNO ŠIRJENJE

Zap. št.	Ime in priimek	Šola	Mentor/ica
1.	TINA VIZJAK	Celje	PETRA PIŽMOHT
2.	ANJA ZAPUŠEK		
3.	MAJA GLINŠEK		
4.	EVA LORGER		
5.	KLARA KULOVEC		
6.	VLORA SHALA, ARIANNA KRAMESTETER, ANA MARIJA TRAJKOVA	Izola	MARLENE ZORJAN
7.	VLORA SHALA, ELENA KOJNOK, MICHELLE ČEBIN		
8.	ELENA KOJNOK, ANNET DELBELLO, SARA ČATIČ		
9.	VLORA SHALA, MICHELLE ČEBIN, KARIN PEKOLJ, AJDA SPAHIČ		
10.	DIJAKI 1. f	Ljubljana	JANJA JAKŠA
11.	1. g + 1. i		
12.	1. g		
13.	MONIKA KVRŽIČ	Ljubljana SŠFKZ	MATEJA CIGULA
14.	MARUŠA ZORKO		
15.	PETRA JESENKO		
16.	EVA ŽUPANIČ		
17.	SARA ŽNIDARIČ	Maribor	ZLATKO PRAH
18.	MAJA BRUMEC		
19.	VALERIJA GALUN		
20.	NASTJA MLASKO		
21.	ANNE MARIE ROŠKAR		
22.	TADEJA VEG	Murska Sobota	ANTON BUZETI
23.	JASNA KOVAČ		
24.	MARINA HORVAT		
25.	MAJA CIGLER		
26.	TADEJA PLAHUT	Nova Gorica	ANKA DORNIK VALIČ
27.	ESTER DROLE		
28.	MARJANA PRVANJE		
29.	MICHEL BRAJDOT		
30.	ŽIGA ZEGA		
31.	ANJA KANCLER	Novo mesto	DAMJANA PAPEŽ
32.	SABINA MAVRIN		
33.	JANJA MERČNIK	Slovenj Gradec	ZLATKO PRAH
34.	AMELA FIKIČ		
35.	LAVRA TOPLER		
36.	ALJA MORI		
37.	NIKA DULER		

5.6 LIKOVNA SREČANJA ZDRAVSTVENIH ŠOL SLOVENIJE

Dijaki in dijakinje vseh srednjih zdravstvenih šol v Sloveniji se vsako leto srečujejo na tekmovanju v stroki ter v umetnosti na literarnem in likovnem področju.

Najprej moramo vedno postaviti cilj druženja, sodelovanja, vzporedno z njim pa se pojavljajo sekundarni, terciarni in drugi manj pomembni cilji, ki seveda prvega ne izključujejo, ampak gredo z njim v isti smeri. Ti cilji so raziskovanje, učenje, ustvarjalnost, kreativnost, in še bi lahko naštevali, če bi pogledali v cilje učnih načrtov posameznih predmetov. Šola se na takšnih tekmovanjih ali bolje srečanjih pokaže v lepi luči za vse, ki lahko sodelujejo, ne le za tiste, ki osvojijo kakšno prvo mesto.

Vrednotenja likovnih del so seveda pogosto zelo težka, razen v primerih, ko izdelki že na prvi pogled zelo izstopajo po kriterijih kreativne ustvarjalnosti; predvsem zato, ker so ti kriteriji delno vezani tudi na subjektivne ocene članov žirije, ki jo sestavljata strokovnjaka z likovnega področja in eden iz zdravstvene stroke. Likovna dela so opremljena s šiframi, da je lahko ocenjevanje nepristransko. Omejitve, postavljene z naslovom likovnih nalog, včasih malo zmedejo mlade ustvarjalce in jih usmerijo v pretirano realistično podajanje vsebine. Ob pomoči mentorjev pa jim ne zmanjka likovnih besed, s katerimi na ustrezen način, skozi ustrezen kanal povedo v svoji lastni govorici vsebino, ki jo določi zdravstvena stroka. Moderni pristopi v šoli imajo vedno poudarek na vizualni obliki, ne na vsebini, zgodbici.

Prvi izbori nastanejo znotraj posameznega razreda, na drugem nivoju pa se opravi selekcija petih najboljših likovnih izdelkov na celotni šoli. Včasih so odločitve že na teh nivojih zahtevne.

Seveda pa ni bistveno tekmovanje, pač pa druženje ob likovnem ustvarjanju, doživljanje estetskih užitkov ob nastajanju likovnih del ter ob opazovanju razstav, ki so postavljene na šolah, in tudi skupinski razstavi vseh šol. Ne nazadnje gre tudi za konstruktivno druženje likovnih pedagogov, profesorjev, ki ob takšnih dogodkih tudi sami veliko pridobijo. Pogosto smo priče novim likovnim pristopom, novim tehnikam, novim kombinacijam že znanih likovnih poti.

Nekaj tekmovalnosti je sicer dobrodošle, ker spodbuja delovno vnemo in prizadevnost, ki je običajno tudi ustrezno nagrajena pri podelitvi priznanj in nagrad. Največja nagrada je lahko tudi veselje ob ustvarjalnem delu, tega nikakor ne smemo pozabiti, tukaj je lahko na koncu veliko zmagovalcev, ko se vsi med seboj lepo razumejo, drug drugemu ničesar ne zavidajo in so veseli, kadar tudi drugemu kaj uspe. Na koncu se vsi še vedno učimo, tudi drug od drugega, ter si pomagamo pri skupnem napredovanju in rasti.

Poglejmo svet včasih tudi skozi oči otroka! Neobremenjeno. Iskriivo. Preprosto. In se za hip malo ustavimo. Odprimo oči

.Zlatko Prah, prof.

6 REZULTATI TEKMOVANJA 2011

6.1 NAGRAJENI LITERARNI PRISPEVKI

Zlato priznanje prejme:

NINA BIZJAK	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	HELENA MERKAČ
-------------	--	---------------

Srebrno priznanje prejmeta:

BORIS BJELJAC	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	KATJA PERŠIČ
---------------	---	--------------

SABINA DEJAK	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KEMIJSKA ŠOLA NOVO MESTO	VALENTINA MADJAR SITAR
--------------	--	---------------------------

Pohvalo prejmejo:

ANDREJA ŽIGO	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA IZOLA	ORJANA ZONTA BAJEC
--------------	---	--------------------

PETRA MOČNIK	TEHNIŠKI ŠOLSKI CENTER NOVA GORICA	SONJA ŽEZLINA
--------------	---	---------------

ANJA KRAJNC	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA ŠOLA MARIBOR	MOJCA CIMERMAN GALUN
-------------	---	-------------------------

6.2 POROČILO ŽIRIJE O REZULTATIH LITERARNEGA NATEČAJA

Glede na žanrsko pripadnost je bila razpršenost besedil, prispelih na vseslovenski literarni natečaj, ki so se ga udeležili dijaki srednjih zdravstvenih šol Slovenije, naslednja: proza, (poljudno)strokovna zasnovanost del, preplet literature s stroko in poezija.

Strokovna žirija, ki so jo sestavljali **Mateja Šiško**, diplomirana medicinska sestra, **Karla Zajc Berzelak**, prof. slovenščine, in **Andrej Makuc**, prof. slovenščine, je pisne izdelke razvrstila v tri kakovostne kategorije.

Pohvalo prejmejo:

- šifra **Žarek** za pesem **ProtiMikrobna** z akróstihom, avtorice **Andreje Žigo** s **Srednje zdravstvene šole Izola**;

- šifra **Mikrob 3** za igrivo akcijsko, znanstveno-fantastično, satirično zastavljeno besedilo **Življenjepis mikroba**, avtorice **Petre Močnik** s **Tehniškega šolskega centra Nova Gorica**;

in

- šifra **AK003** za duhovito zastavljeno, jezikovno bogato (ironija, citatnost) besedilo v povezavi s poljudnim interpretiranjem stroke z naslovom **Telo – čudoviti svet brezbrzih bakterij**, avtorice **Anje Krajnc** s **Srednje zdravstvene in kozmetične šole Maribor**.

Med nagrajenimi besedili pa si **drugo mesto** enakovredno delita:

- šifra **Trobentica** za strokovno obdelano razpisno temo **Protimikrobna rezistenca**, avtorja **Borisa Bjeljaca** s **Srednje zdravstvene šole Ljubljana**;

in

- šifra **23021994** za prozo **Alenov dnevnik**, avtorice **Sabine Dejak** s **Srednje zdravstvene in kemijske šole Novo mesto**. Oba skozi pripoved vpeljujeta strokovna spoznanja v zvezi z razpisano temo.

Člani žirije so prepoznali za **najboljše na literarni natečaj prispelo besedilo** delo pod šifro **ANTI 2** z naslovom **Pretiravalka**, avtorice **Nine Bizjak** s **Srednje zdravstvene šole Slovenj Gradec**.

Besedilo odlikuje strokovnost, le-ta pa je nadgrajena z bogatim besediščem, v katerem je obilo preigravanj, neologizmov, duhovitih zasukov, za povrh pa pripoved začini s protimikrobnostjo na erotičen način.

Prejemnikom priznanj in nagrad iskreno čestitamo.

Andrej Makuc, prof.

6.3 NAGRAJENA BESEDILA

6.3.1 Pretiravalka

Vzela sem ključke iz torbice. Vrečke, napolnjene z živili za cel mesec, sem preložila v eno roko, da bi lažje odklenila nič kaj privlačna vrata. Opazila sem, da so spet vsa prašna, čeprav sem jih prejšnji teden dodobra obdelala s čistili. Šment, še ključki so mi padli na tla. Čeprav se mi upira, pač tvegam napad bacilov, ko jih pobere. Stanovanje je prazno in kar prijetno diši. Tale novi osvežilec zraka s privonjem limone pa res ni od čebel, razmišljam med umivanjem rok. Najraje bi se šla stuširat, ker kar čutim umazanijo na sebi. Po dopoldnevu, nabitem z debatiranjem s kolegi in poskušanjem ujeti bistvo raztresenih profesorjev, si z lahkoto predstavljam, koliko nečistih mikroskopičev skače po meni. Baje ima en sam človek več organizmov v sebi, kot je na svetu ljudi. Oh, ko bi bili saj vsi neškodljivi! V lonec sem vrgla špagete in hopsnila pod tuš. Čeprav vem, da izločki lojnic in znojnic kožo pokisirajo na pH 3-5, kar odvrča večino bakterij, so mi curki vode prijali. Gledala sem neki dokumentarec na Discoveryju. Ogabno, česa vsega se dotikamo! Taka antilogičnost, da je tipkovnica bolj nabaciljena kot WC školjka in kuhinjsko korito ...

»A eksperimentiraš s špageti? So že skoraj razkuhani ...« vdre v kopalnico moj fant Tilen in me že poskuša božati.

»A si ugasnil plin? Moram narediti še solato,« ga nežno odrinem in se zavijem v svežo brisačo.

»Če hočeš, lahko še ti skočiš pod tuš,« še malo globlje zajezičkam vanj, upajoč, da prej ni jedel kakšnega kebaba. Ve, da sem malo alergična na to.

»Bom. Da boš ti zadovoljna.«

Pojedla sva vlečujoče se testenine.

»Srček, kečap imaš na bradici,« opozorim in že nič kaj romantično sčistim rdečo packo.

»Zakaj se toliko ubadaš s temi nevidnimi mikrobi? Pa veš, da jim moja bakterijska flora zapira vstop vame ...«

»Veš, kaj stakneš, pa se sploh ne zavedaš! Bakterije, virusi, glive, zajedavci, en dva štiri dobiš pljučnico, angino, salmonelo ...«

»... Ja, seveda, pretiravalka moja! Pa saj zato ima vsak človek imunski sistem pa s tem makrofage pa limfocite, če pa to ne pomaga, vzameš pa antibiotike,« me skuša pomirjati med glajenjem las.

»Obvladaš. Skoraj. Si se šel izobraževati ali kaj?« vprašam in ga močno cmoknem.

V molčečnosti sva se potapljala v oči drug drugega, kakšne tri centimetre narazen.

»Ni to smešno?« vpraša.

»Kaj?«

»Da dva golobčka globoko, široko in visoko razglabljata o bacilih?«

»Ja. Verjetno res. Ampak, vseeno ... Vse je v higieni, ne preveč vlage ali premalo kisika, tudi vročina ...«

»... toda Pasteur je rekel, da same bakterije, virusi in ti ostali navidezni sovražniki niso krivi za nastanek bolezni. Tik pred smrtjo. Res.«

Samo gledala sem ga, kako prepričljivo razlaga.

»Malo sem deskal po netu. Ustrašila si me zadnjič, ko si mi vzela pico in rekla, da jo je pretipalo preveč mastnih rok, potem pa imela še vojaško stanovanjsko čiščo.«

Hotela sem nekako upravičiti svoje ravnanje, a ...

»Rada imam, da je čisto. Mora biti. Šele tako lahko zares zadiham,« razkrijem in se zavem, da sem že čisto splezala nanj.

»Samo, da ne boš enkrat rekla, naj se vržem v smeti, ker sem cel bacilast,« me sladko polži po nosu.

»Tebi? Ne, ti si tak privlačen mikrobček, da bi te kar pojedla in bi se pridružil mlečnokislinskim bakterijam in delal zame vitamin B12 v črevesju,« filozofiram, medtem, ko vračam lizljajčke na nos, vrat in ušesa. Ugaja mu in prstno se sprehaja pod mojo majico.

»Kruh ješ?«

»Ja.«

»Kislo mleko?«

»Ja.«

»Kislo repo?«

»Na-a,« odgovarjam, čeprav ne vem, kam to vodi in se s tem niti ne obremenjujem, samo stiskam se ob njegovo dišečo bradico.

»Kislo zelje?«

»Ja. Če je treba.«

»No. Vina se tudi ekstra ne braniš. To vse ti majhni človekovi pomočniki pomagajo proizvesti in pokisat. Fermentirat,« doda, kot strešico na s pa mi sleče majico.

»Ja, ampak to je drugače. Če pa pride bakterija Shigella in se prilepi na tvoje tkivne celice,« zapametujem in ga močno stisnem nase, »bo prodrla vate in se boš podriskal ...«

»Ti si nora!« se smeji in me vleče na foteljček.

»Toliko nora, da bi ustanovila protimikrobno organizacijo in me rešila, še preden bi razpadel kot Titanik,« me podre na črn, pred nekaj dnevi posesan fotelj. Padla sem na mehko kot Titanik v Atlantik, Tilen pa name.

»Zate bi predsedniku ob pol dveh ponoči šla ukrast nogavice,« zaromantičarim. »Neee! Veš, koliko umazancev je na tisti nogavici!« me draži.

»Ti se kar norčuj. Jaz ti pa take komplimente delim ...« se naredim atomček užaljeno in za kazen sunkovito zrolam majico z njegovih prsi.

»Ooo, takoj se ti oddolžim,« me začne poljubljati.

»Ampak, bral sem po netu, ene bakterije prav rabimo, da krepijo odpornost. Obsesije s čistočo niso zdrave ...«

»Aja?« se ustavim z božanjem za trenutek.

»Misliš, da sem bolna?«

»Ja, totalno. Ne, samo malo preveč trčena na čistost. Preveč tip-top mora biti. Saj so tudi Cameron Diaz, Beckham pa še gospod žarnica Tesla neki utrgani obsedenci.«

»Aja?« vprašam in se začudim nad situacijo, saj sva za 75 odstotkov upočasnila ritem.

»Kaj me brigajo zdaj mikrobi!« zažvrgolim zapeljivo in poženem motor. Obrnem ga podse in si ga prisvojim. Pomirjena in razgreta si upam, ker vem, da se je prej stuširal. Hitrost me ni več motila, saj sva se že vozila po avtocesti ...

Po poležanem, prijetno pomečkanem delcu popoldneva so me v kuhinji počakali gostje.

»Ne bi vam bilo treba priti,« rečem, bolj sama sebi kot pa njim. Tilen je tako ali netako še spal. Spravila sem se na delo; odgnati preljube številčne goste, ki so se razlegli po mizi, krožnikih in po packah kratkih špagetov, ki so se sončili v kečapu – bakterije. In ko sem drgnila delce засуšene hrane s krožnika, sem si obljubila, da ostanke kosila ne bom več pustila v nemilosti razmnožujočih se nezaželenec. Tilna imam rada, ampak morala sem še enkrat skočiti pod tuš. Opazila sem, da je ogledalo zapacano. Med čiščenjem se mi je straniščna školjka zdela potrebna osvežitve. In že prej sem omenila, da so vhodna vrata malo prašna. Ko sem že ravno v tem, bi se lahko lotila še tal. Pa tudi police se ravno ne svetijo. Ko sem odstranjevala packo z ene redkih slik, ki so v stanovanju, me je zalotil Tilen.

»Se mi samo zdi, ali se mikrobi nikoli ne ustavijo?«

Nina Bizjak

6.3.2 Protimikrobna rezistenca

Zdravila s protibakterijskim delovanjem, antibiotiki so že od druge svetovne vojne glavno orožje proti infekcijskim boleznim, ki jih povzročajo bakterije in ostali mikrobi. Odkritje antibiotika, imenovanega penicilin, ki ga je leta 1945 Aleksander Fleming izoliral iz glive, je predstavljalo prelomnico v zdravljenju bakterijskih okužb in obvladovanju nalezljivih bolezni. Po tem obdobju se je povečeval razvoj novih antibiotikov, povečevala pa se je tudi njihova uporaba. Zaradi prekomerne in neupravičene uporabe antibiotikov, ki so jih ljudje jemali za zdravljenje virusnih okužb, navadnih prehladov in gripe, neupoštevanja navodil o jemanju in trajanju zdravljenja, so antibiotiki postali odporni ali rezistentni oziroma neučinkoviti. Že zelo kmalu so se pojavili prvi primeri rezistence ali odpornosti na antibiotik.

Antibiotiki delujejo tako, da zavirajo rast bakterij ali pa jih razgradijo in s tem ubijejo. V medicini jih uporabljajo predvsem za zdravljenje bakterijskih okužb. Pojav bakterijske odpornosti proti antibiotikom poznamo že od samega začetka njihove uporabe. Zaradi hitrega širjenja rezistence je uporabnost antibiotikov vse bolj ogrožena. Pomemben del boja proti protimikrobni odpornosti vsekakor predstavlja tudi smotrna uporaba antibiotikov.

Protimikrobna rezistenca je ena največjih groženj v boju z nalezljivimi boleznimi. Odpornost proti antibiotikom je lahko naravna ali pridobljena. Problem odpornosti je po vsem svetu zelo narastel z odkritjem večkratno odpornih bakterij, ki povzročajo težave pri zdravljenju številnih okužb. Čezmerna in napačna uporaba antibiotikov je namreč spodbudila razvoj in širjenje bakterij ter drugih mikroorganizmov, ki so razvili odpornost proti antibiotikom. Zaradi tega se danes spoprijemamo z neučinkovitostjo nekaterih tradicionalnih zdravljenj, kar resno ogroža javno zdravje v celem svetu. Široka in neustrezna uporaba antibiotikov se v praksi kaže z vse pogostejšimi neuspehi protimikrobnega zdravljenja. Ko se antibiotik proizvede, ima določeno obdobje svoje učinkovitosti. Večja je poraba antibiotikov, krajši je čas njihove učinkovitosti. Razvoj novih antibiotikov je v upadanju, antibiotična odpornost pa v porastu. Posledica tega je povečevanje obolevnosti in umrljivosti za boleznimi, ki so jih v preteklosti že obvladovali z uspešnim zdravljenjem z antibiotiki. Prav lahko se zgodi, da pri zdravljenju resne bakterijske okužbe ni več na izbiro drugega antibiotika, na katerega se pri obolelem še ni razvila rezistenca.

Problem je tem pomembnejši zaradi vse večje mobilnosti bolnikov. Ljudje potujejo v druge države sveta, se tam okužijo in domov prinesejo mikroorganizme, ki so odporni na vsa zdravila, ki jih uporabljamo proti njim. K širjenju proti antibiotikom odpornih bakterij prispevajo številni dejavniki okolja. Tako široka, nepravilna in nekritična uporaba antibiotikov v bolnišnicah in zunaj njih poveča možnost pojava odpornih bakterij v tem okolju. Največ okužb je v bolnišnici, kjer je število bakterij kljub higieni največje. Bolniki, ki imajo oslabljen imunski sistem, so veliko bolj dovzetni za infekcije. Za omejitev širjenja okužb in učinkovito zmanjšanje bakterijske odpornosti je zelo pomembno hitro in zgodnje odkrivanje odpornih mikroorganizmov. Preprečevanje okužb, pri katerih zdravniki

predpisujejo antibiotike, je mogoče z boljšo higieno, saj se okužbe pogosto prenašajo z rokami ali kašljanjem brez uporabe robca. Najpogosteje se okužimo prav na tak način.

Rezistenca bakterij na antibiotike je največja grožnja človeštvu v zadnjih letih. Predvidevanja kažejo, da bodo v naslednjih desetih letih mnoge hude bakterijske okužbe, kot je npr. tuberkuloza, postale rezistentne na celoten spekter antibiotikov, ki sedaj obstaja na tržišču, zato v zadnjih letih zelo narašča potreba po novih antibakterijskih učinkovinah. Pojav rezistence ne antibiotike je neizogiben spremljevalec uvajanja novih antibiotikov. Razvoj novih protimikrobnih spojin je dandanes ključnega pomena, saj se povečuje tako število okužb, odpornih proti trenutno razpoložljivim antibiotikom, kot se množi pogostost širjenja infekcij, ki so posledica vse hitrejših in v razdaljah vse obsežnejših potovalnih navad človeka.

Za uspešen boj s problem rezistence moramo razmišljati tako kratkoročno kot tudi dolgoročno. V prvem primeru to lahko storimo tako, da začnemo bolj racionalno uporabljati obstoječe protimikrobne učinkovine. Pomembna dejavnika sta odgovorno predpisovanje in uporaba. Neprimerna raba antibiotikov je pomemben javni zdravstveni problem, tako za strokovno medicinsko in splošno javnost kot tudi za posameznika, saj vsak po svoje lahko prispeva k ohranitvi antibiotične učinkovitosti. Dolgoročno pa potrebujemo nova zdravila, ki bodo nadomestila obstoječa, na katera so bakterije že razvile rezistenco. Zato znanstveniki mrzlično odkrivajo nove vrste antibiotikov. Žal pa razvoj novih antibiotikov zaostaja za potrebami, saj ni dovolj hiter, da bi z novimi učinkovinami sledil sposobnosti razvoja odpornosti mikroorganizmov. Mikrobi se v tekmovanju z antibiotikom branijo s prekomernim proizvajanjem encimov. Nekatere bakterije imajo posebne encime, ki lahko celo razgradijo določene antibiotike in so zato le-ti neuporabni. Razvoj novega antibiotika do stopnje, ko ga lahko varno uporabimo pri ljudeh, je tudi dolgotrajen. Povprečno je za to potrebno petnajst let. Toda, če ne bi sledili razmeram in si znanstveniki ne bi vedno znova prizadevali z raziskovanjem in razvijanjem novih protimikrobnih zdravil, bi se svet zelo hitro znašel spet v času pred odkritjem prvega antibiotika in ljudje bi množično umirali zaradi infekcij.

Antibiotiki so običajno proizvod živih gliv in bakterij, lahko pa so izdelani z modifikacijo naravnega antibiotika. Lesne glive so obetaven vir novih učinkovin. Nekatere razvijajo tudi iz najbolj nenavadnih virov, kot sta aligatorjeva kri in koža žabe. Ekstrakt iz aligatorjeve krvi, ki ga nekateri znanstveniki imenujejo alligacin, pobije širok spekter mikrobov. Nedavno so znanstveniki objavili, da koža žabe vsebuje sestavine, ki bi bile lahko osnova za močno novo vrsto antibiotikov. Do razvoja zdravila, ki bo primerno za tržišče, pa bo preteklo še precej let.

Posebno pozornost je treba nameniti uporabi antibiotikov pri otrocih. Pri njih moramo antibiotike uporabljati še bolj smotrno kakor pri odraslih zaradi zgodnjega razvijanja odpornosti bakterij na antibiotike. Vsakič ko otroka zdravimo s takimi zdravili, se poveča možnost, da naslednjič to zdravilo ne bo več učinkovalo. Pogosto nespametno posegamo po antibiotikih tudi v situacijah, ki tega ne zahtevajo. Antibiotiki so postali stalnica vsake bakterijske okužbe, tudi takšnih, ki niso resne in bi jih bilo možno obvladati brez tako močnih zdravil. Še bolj problematično je uživanje antibiotikov »za vsak primer«, denimo pri virusnih okužbah. Otrok je po vsaki kuri antibiotikov še bolj ranljiv in dovzetnejši za vsak virus ali bakterijo, kajti njegova odpornost je na slabšem, kot je bila pred zaužitjem zdravil. To se

zgoditi zato, ker antibiotik, kakor pove že sam izraz, pobije tudi vse probiotike. Pomembno je, da se starše osvešča o pravilni uporabi antibiotikov tako, da se zavedajo pomena pravilne in varne uporabe zdravila ter upoštevajo navodila o časovnih razmikih, trajanju zdravljenja in odmerjanju.

Zavedati se moramo, da so antibiotiki naši aduti. Hraniti jih moramo za situacije, ko ni druge rešitve. Če smo nespametno porabili vse, bo v primeru, da nas doleti kakšna nova bakterijska okužba, medicina brez rešitve. Ker otrok ne more odločati o uporabi svojih jokerjev, je nadvse pomembno, da se odločamo odgovorno in mu ohranimo čim več odprtih možnosti. V današnjem času, ko odporni mikroorganizmi ogrožajo naše zdravje, sta iskanje novih virov in razvoj novih protimikrobnih učinkovin izrednega pomena.

V boju s protimikrobno rezistenco bomo učinkovitejši, če bomo upoštevali nekaj preprostih nasvetov. Prihranimo antibiotike za resne okužbe, saj zaradi nepotrebnega jemanja postanejo neučinkoviti. Jemanje antibiotikov ob gripi ali prehladu ni potrebno. Kdaj potrebujemo zdravljenje z antibiotiki, naj vedno presodi zdravnik.

Boris Bjeljac

6.3.3 Alenov dnevnik

Dragi dnevnik! ☺

Janina roka, 4. dan

Zelo sem razburjen, zato te najprej prosim, da mi ne zameriš, saj prvič pišem vate.

Ker sem te že spoznal, se bom še jaz na kratko predstavil tebi. Ime mi je Alen in sem eden izmed mikroorganizmov na Janini roki. Tukaj prebivam že dolge tri dni, vse odkar me je pobrala s šolske klopi. Mislím, da sem zelo majhen, saj me ves čas gleda, a nikoli ne omeni.

No, ne bom ti več govoril o sebi, zelo rad pa bi ti zaupal majhno skrivnost. Boš znal obdržati skrivnost?

Imam občutek, da mi nekaj grozi. Ne vem še kaj, ampak Janina profesorica pravi, da uničuje mikroorganizme. Skrbi me, saj sem vendar tudi sam mikroorganizem! Zelo se bojím tega razkužila, vsaj tako ga je profesorica poimenovala.

Vem, da te zanima, kdo je Jana, in bi jo rad bolje spoznal. Na kratko ti jo bom predstavil. Jana je deklica, stara 9 let in hodi v četrti razred osnovne šole. Je prijazna in na svoji dlani ima nešteto takšnih mikrobov, kot sem jaz. Ima dolge rjave lase in zelo lepe oči.

Pa saj sploh ni važno, kakšna je, trenutno imam dovolj drugih stvari ...

Včeraj sem se pogovarjal z enim izmed svojih sosedov tukaj na roki in povedal mi je, da smo zlobni. Toda jaz nočem biti zloben! Spet drugi mikroorganizem mi je rekel, da spadam

v normalno mikrobnno populacijo. Sedaj pa res več ne vem, komu naj verjamem. Mislim, da nisem zloben, saj nočem, da Jana zboli zaradi mene.

Ne vem, kaj naj si mislim. Dovolj za danes. Globoko moram razmisliti o tem, kar sem izvedel danes ... Do takrat pa nikomur ne izdaj najine male skrivnosti. ☺

Tvoj mali mikroorganizem Alen

Hei, dnevnik!

Janina notranjost, 5. dan

Spet sem nazaj. Danes se počutim odlično, vendar čutim, da se moje malo telesce spreminja.

Že veš, kaj se je zgodilo z Jano? Zbolela je, reva. Naj ti razložim, kaj se je dogajalo ves čas. Mama je dekletce poslala k zdravniku in ta me je gledal pod neko ogromno napravo. Bilo me je zelo strah. Po končanem pregledu pa ji je napisal neki listek in odšli smo. Prišla je mama in slišal sem, da mora Jana počivati, saj lahko v nasprotnem primeru še bolj zboli. Prispeli smo domov in dekle je v roko vzelo rdeče-belo kapsulo. Bila je ogromna! Ker se mi je zdela zanimiva, sem se prilepil nanjo in tako se je začelo moje popotovanje. Dolgo sem padal po nekakšni cevi navzdol in končno pristal v sobi, kjer je veliko hrani podobne snovi. Predvidevam, da se nahajam v želodcu. Tukaj je grozno! Ves čas nekaj bobni in sliši se glasno hropenje. Vsake toliko časa pa po tisti cevi zopet pridrvi nova rdeče-bela kapsula, ki se nato raztopi.

Čeprav se nahajam v Janinem telesu, slišim, kaj govori. Slišal sem nekaj o bacilih, bakterijah in antibiotikih. Janina mama pravi, da sem vsega kriv jaz. No, ja, kljub vsemu se počutim super. Jutri ti znova pišem.

Tvoj Alen

Dnevnik, na pomoč!!!

Janin želodec, 7. dan

Nikoli ne boš verjel, kaj se je zgodilo. No, pa naj ti razložim vse lepo po vrsti.

Včeraj, ko sem ti nehal pisati, je iz cevi zopet pritekla nekakšna tekočina in pričel sem se utapljati. Odplaknilo me je naprej po dolgi in zaviti cevčici. Nato se je stanje nekoliko umirilo. Ravno ko sem mislil, da je vsega konec, me je posrkalo v rdečo tekočino. Tam sem spoznal majhne možicljje po imenu Eritrociti, Levkociti in Trombociti. Zdeli so se mi zelo smešni. Eritrociti so s seboj nosili mehurčke kisika, saj je njihovo delo, da celica dobi kisik in diha. Levkociti so mi zaupali, da skrbijo za obrambo Janinega telesa pred zlobnimi bacili. Še sreča, da nisem zloben! Najbolj smešni od vseh pa so se mi zdeli Trombociti. Imajo obliko

ploščic in izvedel sem, da varujejo mojo Jano pred izkrvavitvijo, če si poškoduje kožo in kri prične iztekati.

Prijetno smo se pogovarjali, in ko sem izvedel, kje se nahajam, sem se takoj počutil bolje. Kar naenkrat pa sem zagledal vojsko enakih mikroorganizmov, kot sem sam. Povedali so mi, da sem postal bacil in da moram pomagati pri napadanju Janinega telesa. Njihov cilj je bil, da moja Jana do konca zboli. Toda jaz nisem zloben in ne vem, kaj naj naredim. ☹

Dnevnik, upam, da kmalu najdem kakšno rešitev, do takrat na svidenje.

Tvoj Alen

Hello, dnevnik! ☺

Janina kri, 10. dan

Imam super novico. Postal sem zloben, saj so mi bratci povedali, da če ne bom postal zloben, ne bom preživel.

Skratka, postal sem zloben in močnejši. Pravijo, da je moja moč posledica tega, da je Jana predčasno prenehala jesti tiste rdeče-bele kapsule s praškom.

Tako da mi nadaljujemo svoj boj in zapomni si: »BACILI SMO ZAKON!«

Tvoj zlobni bacil Alen

Sabina Dejak

6.3.4 ProtiMikrobna

Raj za mikrobe, ki so nadloge, nosim v sebi.

Ej, ko me napadejo,

Zdravje mi kradejo.

In telo z dušo se v bran jim postavi.

Se tega zavedam?

Ta majhnost je skrivna,

Edina rešitev -

Napad je nazaj!

Cel kup je receptov in še več je ljudi, ki mi pamet soli.

A vase vnašam hranila, ki me bodo pred mikrobi branila.

Andreja Žigo

6.3.5 Življenjepis mikroba

Lep pozdrav. Moje ime je ... no ja ... Mikrob. Rodil sem se nekje, ne vem točno, kje. Moje starše so ubili antibiotiki. Kot že mnoge mikrobe poprej in tudi sedaj. Vam pravim. Totalen genocid.

No, ja. Potoval sem po zraku, ko me je kar naenkrat nekdo vdihnil. Šele takrat sem se zavedel, kaj je to življenje. Zašel sem v kri, do vseh mogočih notranjih organov ... In tam sem spoznal njo.

Vmesni del je enak vsem filmom s pocukrano vsebino.

In čez nekaj dni sva imela že veliko družino malih mikrobčkov, ki so prehitro odrasli ... oh, kam le čas beži

Kmalu se je začelo vpadanje antibiotikov. Vendar nas niso zmogli dotolči. Vedno so napadli ob napačnem času. Njihova napaka. Postajali smo vse močnejši.

Živelimo smo raj, Amerika bi lahko temu rekli. Vendar je naš gostitelj začel pešati. No ja ... ni bil ravno najbolj vesel, da je bil naš gostitelj. Naj raje rečem tako, bili smo slepi potniki.

Vendar pa, nam je začelo zmanjkovati hrane. Koktejli krvi so bili vedno bolj zasičeni s prekletimi antibiotiki. Z družinico, hočem reči družino, smo se odločili, da zapustimo našega gostitelja. Takrat nas je bilo nekaj več kot nešteto.

Razkropili smo se čez celo mesto. Po dva in dva smo se razdelili in odšli. Našli smo si nove gostitelje, nove 'žrtve'. Širili in širili smo se po mestu, in živeli smo lepo.

Kmalu pa so ljudje zblazneli, ogromnokrat se je slišalo besede, kot so pandemija, mikrobi, ničvredni antibiotiki in tako dalje. Vendar se nismo nič obremenjevali s tem. Živelimo smo razkošno življenje, polno blišča, hrane.

Pa vendar so te besede vseeno nekaj pomenile. Kmalu so ljudje začeli umirati. Nič jim ni moglo več pomagati. Zato smo se vedno bolj selili. Od enega pa do drugega, od lakote k hrani. Vendar še to ni bila več lahka naloga, najti zdrave ljudi, s čisto krvjo, zdravimi notranjimi organi ... Kmalu jih ni bilo več.

Sedaj z ženo bivava v podgani. Ljudi že davno ni več ... Ni ravno lepo, vendar preživeti se bo dalo ... Otrok že nisem videl ogromno časa. Zelo me skrbi zanje.

Zdravje mi peša, živci prav tako. Poizkusil se bom splaziti do bližnje lekarne. Mogoče bom uspel dobiti škatlico antidepresivov?

Petra Močnik

6.3.6 Telo – čudoviti svet brezbržnih bakterij

BAKTERIJE SMO GLAVNE!

Bakterije smo postale bolj pametne od človeka. Pozor – nadele smo si celo neprebojne jopiče. V človeškem telesu je sila prijetno. Si lahko predstavljate, kako lepo se imamo v toplem zavetju telesa? Najlepše se imamo, ko se začnemo prebujati iz tako imenovanega zimskega spanca in začnemo z revolucijo v telesu človeka. Vedno več nas je, tekmuje, katera izmed nas bo večja, boljša ... lepotni izbori pač. Saj poznate, ne? Ah, bakterije čakamo na ta dragoceni trenutek, saj najraje zavzemamo naš priljubljen teritorij - ozemlje – telo človeka. Gotovo smo bolj prebrisane kot on, človeku povzročamo preglavice na vse možne načine ... Tako kot se ljudje zabavajo v diskotekah, se me v njihovem telesu. Norimo, se hranimo, množimo ... Jupi! Bakterije smo glavne!

CUNAMI NAD BAKTERIJE

Ljudje so čudna bitja. Ob najmanjši možni bolečini takoj posežejo po smešnih škatlah s še bolj smešno vsebino – TABLETAMI. S tem porušijo našo bojno stražo. Bakterije zadene močan, uničujoč cunami in jih odplakne kot vodo v odtok.

Preživele in razočarane bakterije tako postanemo hiperaktivne kot še nikoli in razmišljamo o maščevanju. Saj veste, maščevanje je sladko in to velja tudi za bakterije. Hitro smo skovale bojni načrt. Vedele smo, da moramo pohiteti, saj je bil človek trenutno močnejši - teh zdravil še resnično nismo dodobra spoznale. Čas nas preganja, čutimo, da izgubljam to noro bitko. Kdo bo močnejši? Grozi nam tableta velikanka, ki na nas preži kot atomska bomba. Skrajno napeto ozračje, tekamo, plavamo, hodimo, premišljujemo ... Bile smo prepozne. Atomska bomba je udarila in nas zmečkala kot težka opeka nezaščiten prst.

Bakterije doživljamo šoke – drugega za drugim. Srečale smo se s tekočo snovjo jagodne barve. Sirupom. Odplaknilo nas je. Daleč in globoko. V najbolj skrite kotičke. Potegnili nas je tudi v neusmiljen slinast vrtinec in nas odplaknilo. Naši načrti so splavali po vodi. Kot dež po jašku v podtalnico.

Človek je spet zmagovalec. Počutil se je odlično. Čas je bil za maščevanje ...

VRNITEV ODPISANIH

Bakterije, tiste skoraj popolnoma uničene, smo obležale v bojnih ranah in si nismo opomogle tedne in tedne. Nekaj časa po velikem uničenju pa se je zgodilo ... Znova smo začutile moč, začele smo se prebujati. Naš poraz nas je še vzpodbudil – kar te ne ubije, te okrepi. Gremo! Začele smo razvijati odpornost proti sredstvom v škatlah različnih oblik in barv. Nekaj bakterij je odšlo pred vstopno mesto teh sredstev, torej v usta. Ko se je sredstvo približevalo vhodnim vratom, misleč, da bo ponovno pometlo z nadležnimi bakterijami in tako odšlo zmagi

naproti, so bakterije že imele vklopljen sistem. Natančno smo preučile teritorij in sovražnika. Začel se je neusmiljen boj, poln presenečenj.

Čez nekaj tednov smo se namnožile, bil nas je cel bataljon. Utaborile smo se v ustih, zanetile ogenj in tako povzročile močno vnetje. Na nebu ustne votline smo narisale velike rumene opeklino, ki so človeka močno bolele. Bakterije smo bile zmagovalke, zdelo se nam je, kot da smo pod nočnim, z rumenimi zvezdami napolnjenim nebom. Pri človeku se je sprožil alarm. Veliko zdravil je ponovno udarilo v usta in hotelo pogasiti ogenj in vnetje, vendar zelenega učinka ni bilo. Bakterije smo postajale vedno močnejše, hranile smo se in okupirale veliko ozemlje. Bila se je bitka med bakterijami in zdravili.

KAJ PA ZDAJ?

Nato pa je nekaj bakterij skrivnostno izginilo. Vzrok za izginotje niso bila zdravila. Človek je odprl usta, skozi katera je pogledala smešna bela kosmata palčka in pometla z nekaj bakterijami, ki smo se je prijele. Palčka nas je odložila v posodo, ki je bila steklena, ploščata in okrogla. Kot glava porcelanaste punčke. Začelo se je razvajanje, pojavili so se ugodni pogoji, bakterije smo se množile, bilo nas je toliko kot peska v puščavi. In ker več glav več ve, smo odkrile tudi svoje sredstvo proti starim, znanim zdravilom. To zdravilo pa smo hotele prenesti v slino, ki je bila shranjena v kanalčkih v ustni votlini. To nam je seveda uspelo, saj smo ujele pravi trenutek. Ponovno smo se povzpele na palčko, ki je spet potovala v usta bolnega človeka. Strup proti zdravilom smo odložile v slino. Ko je prvo že znano zdravilo vstopilo v usta in se pomešalo s slino, je počilo. Razvila se je močna reakcija. Kako smo pametne!

Zdravilo je eksplodiralo in se razblinilo. Kot vodna para v zraku. Ostali so le neprijetni hlapi. Počakale smo, da se je vse poleglo. Kdo je dobil bitko? Jasno – me!

Kot bi temu rekli ljudje, se je začel žur do jutranjih ur. Ta žur pa je povzročal nemalo preglavic človeku, ki je že popolnoma obupal.

Na glavi človeka bo torej moral zrasti nov zelnik, na zelniku pa nova in bolj učinkovita zdravila, ki nas bodo morala pošteno prekašati.

Pa bo vsemogočnemu človeštvu uspelo še pravi čas? Kdo bo močnejši?

Anja Krajnc

6.4 NAGRAJENI LIKOVNI PRISPEVKI

Zlato priznanje prejme:

1. g	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	JANJA JAKŠA
------	---	-------------

Srebrno priznanje prejmejo:

VLORA SHALA, MICHELLE ČEBIN, KARIN PEKOLJ, AJDA SPAHIĆ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA IZOLA	MARLENE ZORJAN
---	---	----------------

Bronasto priznanje prejme:

ANJA KANCLER	TEHNIŠKA GIMNAZIJA IN ZDRAVSTVENA ŠOLA NOVA GORICA	ANKA DORNIK VALIČ
--------------	---	-------------------

Pohvalo prejmeta:

JANJA MERČNIK	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	ZLATKO PRAH
---------------	--	-------------

MONIKA KVRŽIČ	SREDNJA ŠOLA ZA FARMACIJO, KOZMETIKO IN ZDRAVSTVO LJUBLJANA	MATEJA CIGULA
---------------	--	---------------

1. mesto: Srednja
zdravstvena šola Ljubljana

3. mesto: Srednja zdravstvena šola Izola

2. mesto: Tehniška gimnazija
in zdravstvena šola Nova
Gorica

Pohvala: Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec

Pohvala: Srednja šola za farmacijo, kozmetiko
in zdravstvo Ljubljana

6.5 POROČILO ŽIRIJE O REZULTATIH LIKOVNEGA NATEČAJA

Med prispelimi likovnimi deli na likovnem natečaju je žirija v sestavi **Luka Popič**, lik. pedagog, **Peter Hergold**, akad. slikar in dr. **Sašo Rainer** izbrala za najuspešnejša tista dela, ki so na kakovostni likovni ravni in izvirno spregovorila o problemih protimikrobne (ne)odpornosti. Likovna dela so bila zelo raznolika po tehnični plati in so zastopala skoraj vse likovne zvrsti.

Žirija se je soglasno odločila, da nagradi pet likovnih del.

Zlato priznanje dobi delo z naslovom »Okrepimo telo, premagamo mikrobe« **dijakov 1. g Srednje zdravstvene šole Ljubljana**.

To likovno delo posrečeno združuje risbo, sliko, kolaž in malo plastiko iz gline v smiselno in harmonično kompozicijsko celoto, ki razkriva polno posrečenih detajlov, narisanih in modeliranih figur v različnih položajih. Kar jim da še dodatno kvaliteto, je posrečena uporaba barve kot izraznega sredstva, ki priključuje miselne povezave z okuženostjo okolja in človeka, njegovo vpetostjo v svet in nenehen boj za zdravje.

Srebrno priznanje z naslovom »Lebdeči« **dijakov Vlore Shala, Michelle Čebin, Karin Pekolj in Ajde Spahić s Srednje zdravstvene šole Izola** je gibljiva skulptura, viseči »mobil«. Sestavljena je iz skupine mikrobov organskih oblik, kontrastnih očarljivih barv, ki lebdi in se giblje v zraku. Lepoto tega povečanega miniaturnega sveta pa kot jedka bolečina skali pretresljiva, skoraj neopazna podrobnost: mikrobi so vsrkali vase tudi nemočne majhne otroke, dojenčke ...

Bronasto priznanje dobi risba **Anje Kancler s Tehniške gimnazije in zdravstvene šole Nova Gorica** »Protimikrobna odpornost«.

Avtorica je uspela z najbolj elementarnimi elementi risbe, s točkami, črtami in svetlo temnimi odtenki orisati oblike, ki priključijo v oči opazovalca mikrokozmos sveta bakterij in virusov. Posrečeno likovno delo bi lahko videli tudi kot čisto likovno abstrakcijo, a je kljub temu zelo zgovorno in sugestivno, da z lahkoto prepoznamo njegovo sporočilo.

Žirija je pohvalila še dve likovni deli.

Kiparsko delo **Janje Merčnik s Srednje zdravstvene šole Slovenj Gradec** je narejeno v kombinirani tehniki iz različnih najdenih materialov. Bizarna figura velikega formata vzbuja skoraj tesnobna občutja, ta vzniknejo ob nenavadni uprizoritvi otroka v spuščeni hlači groteskne osebe, ki pod kapo kaže obraz smrti. Domiselni asemblaž sproža asociacije na katastrofične dimenzije sodobnega življenja.

Slika **Monike Kvržič s Srednje šole za farmacijo, kozmetiko in zdravstvo Ljubljana** »Odpornost organizma je zdravje« je narejena v tehniki kolaža. Z enostavnimi in prepoznavnimi oblikami ter s skladno barvno kompozicijo učinkovito opozarja na pomen nenehnih stikov rok z okoljem, v katerem je na preži cela armada mikrobov.

Peter Hergold, prof.

6.6 NAGRAJENI TEKMOVALCI IZ ZDRAVSTVENE NEGE

Zlato priznanje prejmejo:

MONIKA MARINOVIĆ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	DOROTEJA PERNAT, ALEKSANDRA SKORNŠEK
KARMEN SELJAK	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE	PETER ČEPIN TOVORNIK, POLONCA KAČIČNIK

Srebrno priznanje prejmejo:

JUTA PAVLIČ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	TANJA AHAC HROVAT, SABINA EGART
ADELISA HUSEJNOVIĆ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	DOROTEJA PERNAT, ALEKSANDRA SKORNŠEK

Bronasto priznanje prejmejo:

LAVRA VÖRÖŠ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA MURSKA SOBOTA	TANJA FLEGAR
MAŠA ZAVOLOVŠEK	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE	PETER ČEPIN TOVORNIK, POLONCA KAČIČNIK
ANJA MUŽERLIN	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA ŠOLA MARIBOR	ANITA BEZJAK, NATALIJA KIRBIŠ
ŠPELA BRATUŠA	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	DOROTEJA PERNAT, ALEKSANDRA SKORNŠEK

ANJA HROVAT	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	TANJA AHAC HROVAT, SABINA EGART
KATJA KNEZ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	DOROTEJA PERNAT, ALEKSANDRA SKORNŠEK
DORIS CAFUTA	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA ŠOLA MARIBOR	ANITA BEZJAK, NATALIJA KIRBIŠ
MONIKA TRČEK ČAR	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA IZOLA	MILVA GREGO
ANA POLIČNIK	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE	PETER ČEPIN TOVORNIK, POLONCA KAČIČNIK

6.7 NAGRAJENI TEKMOVALCI IZ POMOČI IN OSKRBE

Zlato priznanje prejmejo:

KAJA ŽIBRET	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	JASNA KOLAR, ERIKA PEVNIK
-------------	--	------------------------------

Srebrno priznanje prejmejo:

ALJAŽ KRAJNC	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	JASNA KOLAR, ERIKA PEVNIK
EDIS BEGOVIĆ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA SLOVENJ GRADEC	JASNA KOLAR, ERIKA PEVNIK

Bronasto priznanje prejmejo:

ZIJADA SELIMOVIC	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	DARJA ŽNIDARŠIČ, DAMJANA KOZINA
ANJA JURŠNIK	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA MURSKA SOBOTA	ROMANA VOZLIČ, MARIJA KOLENKO
TADEJA VOZLIČ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA MURSKA SOBOTA	ROMANA VOZLIČ, MARIJA KOLENKO
KATARINA UŽMAH	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA CELJE	MARIJA BEC
ERNEST BRUNČIČ	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KOZMETIČNA ŠOLA MARIBOR	MARIKA BRAVAR, DANICA KRALJ
KATJA BALOH	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	DARJA ŽNIDARŠIČ, DAMJANA KOZINA
MONIKA POJE	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KEMIJSKA ŠOLA NOVO MESTO	ŠPELA ŠOBAR
LARISA DOMITROVIČ	SREDNJA ZDRAVSTVENA IN KEMIJSKA ŠOLA NOVO MESTO	ŠPELA ŠOBAR
MARINA ČIRIČ	SREDNJA ZDRAVSTVENA ŠOLA LJUBLJANA	DARJA ŽNIDARŠIČ, DAMJANA KOZINA
ANDREJA BARAGA	SREDNJA GOZDARSKA IN LESARASKA ŠOLA POSTOJNA - ZDRAVSTVENA USMERITEV	TINA FURLAN

V komisiji za izvedbo tekmovanja so bili:

- Jelka Drobne, vodja središča za kurikul in svetovanje, Center RS za poklicno izobraževanje, Ljubljana;
- Eva Mohr Salkič, dipl. med. s., Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec;
- Frančiška Šumečnik, višja med. s., univ. org. dela v zdravstvu, Srednja zdravstvena šola Slovenj Gradec;
- Marija Verbič, predsednica Skupnosti zdravstvenih šol Slovenije in ravnateljica Srednje zdravstvene šole Ljubljana.